

FARMACOTERAPIA PRIN ÎNLOCUIRE DEPENDENȚILOR DE OPIACEE

CARATA Dumitru, dr. în științe medicale, conf. univ., UPSC „Ion Creangă”

Abstract: *Opioid dependence is a common phenomenon faced by the Republic of Moldova and many countries around the world. Today there are around 800 000 methadone users worldwide that reduce the desire to use heroin and other opiates, eliminate opiate withdrawal symptoms and block the euphoric effects of other opioid drugs. Methadone treatment results indicate reduced injecting drug use, reducing overdose mortality among drug addicts, rehabilitation and social adaptation of beneficiaries, increasing the quality of life of beneficiaries and their families, turning drug users into a socially assisted individual and medical.*

Keywords: addiction, opiates, methadone, therapy

Dependența de opiacee reprezintă un fenomen comun cu care se confruntă Republica Moldova și toate țările europene. UNODC estimează că la nivel mondial există circa 25 de milioane de consumatori de droguri, inclusiv 15,6 sunt consumatori de opiacee și 11,1 - utilizatori de heroină (aproximativ 0,3% din populația mondială).

Conform Organizației Mondiale a Sănătății, dependența de opiacee se caracterizează ca maladie printr-un complex de funcții cognitive, psihologice și de comportament. Potrivit clasificării internaționale, dependența de opiacee se referă la Maladii și Probleme de Sănătate (ICD), ediția a 10-a (ICD-10).

Conform Protocolului Clinic Național p.10 Tratatamentul farmacologic cu metadonă al dependenței de opioide, testarea la substanțe psiho-active este parte a diagnosticării, iar tratamentul adicției este un serviciu medical de care au voie să beneficieze toți cetățenii Republicii Moldova, mai cu seamă persoanele care se află în detenție. Farmacoterapia cu metadonă reprezintă un element important și strategic, orientat spre depistarea precoce a persoanelor dependente de opiacee, evidențierea problemei cu minimalizarea și înlăturarea ulterioară a consecințelor medicale și sociale asociate consumului de droguri injectabile. Programul de farmacoterapie cu metadonă pentru utilizatorii de droguri a început cu mai mult de 50 de ani în urmă. Astăzi există la nivel mondial circa 800 000 de beneficiari: în Europa 300 000 de oameni primesc metadonă, în SUA - 180 000, iar în Australia - 20 000. În spațiul post-sovietic acest program este implementat în: Lituania, Letonia, Estonia, Azerbaidjan, Republica Moldova, Georgia, Ucraina, Belarus, Uzbekistan, Tadjikistan, Kazahstan.

Metadonă este un opioid sintetic potent, iar efectul farmacologic al acestuia este similar celui produs de morfină. În cazul în care persoanele cu dependență de opioide primesc metadonă într-o doză adecvată, ea, de obicei, duce la o scădere în dorința de a utiliza heroina și alte opiacee, elimină simptomele de sevraj de opioide și blochează efectele euforice ale altor medicamente opioide. Metadonă este, de asemenea, folosită pentru ameliorarea durerii. [3]

Decizia de a iniția sau de a încheia tratamentul, ca și pentru orice altă maladie, trebuie să fie luată doar de către medic după discuția cu pacientul. Dependența de droguri este o maladie cronică. Tratamentul dependenței de droguri este ca și tratamentul altor maladii cronice care durează câțiva ani. Scurtarea curei sau întreruperea bruscă a tratamentului scade eficacitatea lui. Beneficiul acestui tip de substituție pentru dependenții de droguri este abilitatea de a schimba comportamentul riscant cu unul mai sigur și de a stabiliza sănătatea lor și statutul social înainte de a trece la soluționarea altor probleme asociate cu dependența. Iar substanța studiată cel mai bine și cel mai des utilizată pentru tratamentul medicamentos al dependenței opioide cu agoniști este metadona.

Rezultatele cercetărilor științifice indică faptul că dependența de droguri este o tulburare multifactorială de sănătate, ce însoțește adesea cursul unei boli cronice recidivante și remisive. Dependența de droguri produce modificări semnificative și de durată în chimia creierului și funcția acestuia și nu mai poate fi percepută doar ca o maladie acută. În ultimii ani, modelul bio-psiho-social a recunoscut dependența de droguri ca fiind o problemă cu multiple fațete ce necesită expertiza mai multor discipline, iar abordarea științifică multidisciplinară poate fi aplicată atât pentru cercetare, prevenire, cât și pentru tratamentul dependenței.

Sistemul de asistență a consumatorilor de substanțe psiho-active include câteva componente sau arii de intervenție, aflate în legătură cu etapele distincte ale adicției, cum ar fi cazul urgențelor sau necesității asistenței imediate, tratamentul și asistența dependenței în sine sau reintegrarea socială. În toate cazurile, intervențiile terapeutice se desfășoară într-o anumită unitate, integrată operațional cu alte unități în care se desfășoară intervenții generale, de specialitate și specifice, posibil și cu serviciile sociale sau comunitare. [1]

O problemă alarmantă pentru sănătatea publică din Republica Moldova, o constituie consumul ilicit de droguri și alte substanțe psihotrope.

Pe parcursul anului 2020 au fost luați la evidență 527 persoane (gen masculin – 506 (4 sunt adolescenți), gen feminin – 21, în comparație cu anul 2019 au fost luați la evidență - 562 persoane, gen masculin 529 (13 sunt adolescenți), gen feminin – 33).

Tabelul 1. Prevalența narcomaniei în Republica Moldova 2007 - 2020.

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
7747	8251	8802	9096	9449	9652	9995	10483	11045	11259	11661	11805	11924	11586

Tabelul 2. Repartizarea după vîrstă pacienților aflați la evidență pe parcursul anilor 2016 – 2020.

Anul Vîrsta	Pîna la 15 ani	16 – 18 ani	19 – 30 ani	30 ani și mai mult	Total

2016	0	54	4382	6823	11259
2017	0	48	3957	7656	11661
2018	0	42	2806	8957	11805
2019	0	20	2911	8993	11924
2020	0	19	2713	8873	11586

După cum urmează din tabele 1 și 2, pe parcursul anilor 2007 – 2019 prevalența prin narcomanie a fost în permanentă creștere și numai în anul 2020 sa micșorat cu 338 cazuri în comparație cu anul 2019. Date statistice prezentate sunt îmbucurătoare pentru anul 2020, dar în mare parte acestea se datorează restricțiilor impuse pe perioada de pandemie Covid-19.

Fenomenul narcomaniei în Republica Moldova a impus necesitatea dezvoltării unui model pentru organizarea serviciilor de asistență a dependenței de droguri, astfel încât acestea să răspundă în mare măsură nevoilor beneficiarilor, să permită abordări structurate și sistematice, care pot fi evaluate pe baza unor parametri obiectivi, care ulterior să permită implementarea unor standarde minime de calitate și bune practici.

În orașele și raioanele republicii cu o morbiditate înaltă prin narcomanie au fost implementate:

1. programe de reducere a noxelor;
2. acreditate birourile de asistență psihologică;
3. promovarea programelor de reabilitare psihosocială;
4. schimb al seringelor getabile pentru utilizatorii de droguri care se droghează intravenos și care nu manifestau dorința de a-și schimba comportamentul narcotic;
5. implementarea terapiei de substituție.

În rezultatul implementării acestor acțiuni au fost observate următoarele tendințe în consumul drogurilor:

1. reducerea consumului riscant de droguri injectabile;
2. reducerea mortalității prin supradozare în rândurile narcomanilor.
3. diminuarea numărului de minori și adolescenți antrenați în consum de droguri și de alte substanțe psihotrope. [2]

În acest sens, constatăm faptul, că pe fondalul scăderii numărului total de cazuri noi înregistrate a consumului de droguri, se atestă și o scădere a ponderii grupului de vîrstă pînă la 18 ani. Incidența prin narcomanie la adolescenți s-a micșorat de la 54 în 20016 la 19 pacienți în 2020. [4]

Concomitent, în structură, în ultimii ani se evidențiază și transformarea consumului, de la utilizarea drogurilor injectabile la inhalare și fumat. De la 52% în anul 2007 la 30% în 2018. Ca rezultat al realizării obiectivelor menționate a diminuat și decesele cauzate de supradozare. Dacă în

anul 2000 au decedat de supradozare 123 persoane, apoi în ultimii ani așa cazuri sunt rar întâlnite. În mare parte acestea rezultate sunt datorate implementării terapiei de substituție cu metadonă. Metadona se administrează o dată pe zi sub strictă supraveghere pe cale orală. În doze adecvate poate să suprimă pentru 24 de ore impulsul de a lua heroină. Acest tratament este urmat mai multe luni, chiar ani, iar oprirea lui depinde de evoluția psihică a bolnavului.

Terapiei de substituție cu metadonă a fost implementată prima dată în anul 2004 în cadrul IMSP Dispensarul Republican de Narcologie. Din anul 2005 a fost implementată terapia substitutivă cu metadonă și în Spitalul Clinic Municipal Bălți și Departamentul Penitenciar.

La data de 18 iulie 2008 a fost aprobat: protocolul clinic național „Tulburări mentale și de comportament legate de consumul de opiacee”, reevaluat deja, conform recomandărilor experților internaționali.

La data de 30 iunie 2011 au fost aprobate:

1. Standardul de reducere a riscurilor asociate consumului de droguri injectabile;
2. Standardul de asistență psihosocială consumatorilor de droguri.

În Protocolul nominalizat pe larg sînt descrise:

1. avantajele tratamentului substitutiv cu metadonă;
2. scheme de tratament;
3. scheme de detoxificare;
4. tratamentul psihoterapeutic și reabilitare psihosocială.

Scopul terapiei de substituție este:

- deminuirea criminalității;
- majorarea eficacității tratamentului antidrog;
- stoparea declanșării HIV/SIDA-infecției printre contingentele de populație;
- micșorarea riscului de îmbolnăviri prin hepatite virale și HIV/SIDA printre contingentele de narcomani;
- abandonarea consumului de droguri intravenos printre contingentele de tineret;
- ameliorarea sănătății publice.

Ca rezultat terapiei prin înlocuire s-a înregistrat:

1. creșterea calității vieții beneficiarilor și familiilor acestora;
2. reabilitarea și adaptarea socială a beneficiarilor;
3. micșorarea riscului de îmbolnăviri prin hepatite virale și HIV/SIDA-infecție;
4. transformarea utilizatorilor de droguri dintr-un potențial delinvent într-un individ asistat social și medical

Este de menționat că farmacoterapia prin înlocuire a contribuit la atingerea rezultatelor pozitive în următoarele domenii:

1. diminuarea criminalității;
2. reducerea consumului riscant de droguri injectabile;
3. îmbunătățirea calității vieții clienților;
4. bunăstarea și starea sănătății pacientului. [2]

Bibliografie:

1. *Manual de procedură în implementarea Programului Farmacoterapiei cu Metadonă în sistemul penitenciar din Republica Moldova*, Chișinău, 2014.
2. OPREA, M., OPREA, P. *Narcomania și profilaxia ei*. IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, Chișinău, 2017
3. *Protocolul Clinic Național: Tratatamentul farmacologic cu metadonă al dependenței de opioide*, 2014, p. 7.
4. Statistica IMSP „Dispensarul Narcologic Republican”, anii 2007-2020.

STUDIUL COMPETENȚELOR PSIHOLOGICE ALE CADRELOR DIDACTICE

CIUNTU Rita, drd UPSC „Ion Creangă”, psiholog, IPLT „Liviu Rebreanu”

ADĂSCĂLIȚĂ Viorica, dr. în psihologie, conf. univ., UPSC „Ion Creangă”

Abstract: *The development of the teachers' psychological skills, as well as emotional, cognitive and communicative competences, benefit them within solving problems, making decisions or performing actions that require: deep knowledge, methodological and special psycho-pedagogical training, pedagogical style, pedagogical techniques and teaching abilities.*

The comparative study demonstrated the need to develop teachers' psychological skills, especially the development of emotional intelligence and assertive communication.

Key-words: Teachers' psychological competences, emotional skills, cognitive competences, communication skills.

„Calitatea sistemului de învățământ nu poate fi mai mare decât calitatea profesorilor care lucrează în el.”

Michael Barber

Competențele psihologice ale cadrului didactic au o importanță deosebită datorită faptului că în prezent sistemul de învățământ se caracterizează prin transformări inovatoare semnificative. În condițiile actuale, un profesor, pentru a avea succes și la cerere, trebuie să fie gata pentru orice schimbare, să fie capabil să se adapteze rapid și eficient la noile condiții, să arate dorința de a fi un profesionist, să își actualizeze constant cunoștințele și abilitățile, să depună eforturi pentru auto-dezvoltare, să arate toleranță pentru incertitudine, să fie gata de orice provocare profesională.